

primer iz te skupine obravnava balado o deklici, ki je šla nabirat robidnice, srečala lovca in čez tričetrt leta rodila sinka. Druga je šaljiva balada o nezvesti gospe in rokodelskem pomočniku. Obe sta na Koroškem (kot tudi drugod po Nemškem), zelo razširjeni. Nasprotno se je tretja, o preizkušnji ljubezni ("Liebesprobe") ohranila na Koroškem le v enem zapisu. Isto snov zastopa med Slovenci balada o zvesti deklici (gl. Štrekelj, št. 773—94, z dvema variantama iz Roža), ki jo tudi koroški Slovenci še danes pojo.

Sklepno, 5. poglavje, je kratek povzetek izsledkov in izzveni v ugotovitev, da so koroške balade del splošno nemškega ljudskega izročila, bodisi tiste najstarejše ali novejše ljubezenske.

Sodeč po obširnem seznamu literature na koncu knjige, je avtor vložil veliko truda v svoje delo. Zlasti si je prizadeval zaobjeti vso dosegljivo literaturo. Žal je bil pri tem preveč enostransko nemški. Vsaj pri obravnavanju posameznih balad, tistih, ki so splošna evropska last, bi bil moral upoštevati gradivo drugih narodov. Zdi se tudi, da mu manjka terenske izkušnje, da je delal samo z gradivom iz druge roke. Če naj bi bil prikaz koroške nemške balade izčrpen, bi bil moral povedati kaj več o njeni vlogi v ljudskem življenju, o pevcih, o načinu petja. Tako pa se še glede tega sklicuje na tiskane vire in brez premisleka zapiše, da se "staro ljudsko baladno izročilo najde tudi (!) samo še po nekaterih jezikovnih otokih na vzhodu in jugovzhodu" in se 37 let po odhodu Kočevarjev sklicuje na Hauffenovo knjigo iz l. 1895! Tudi strokovnjaki avtorjeve narodnosti, ki zaradi stališča do Slovencev ne more biti prizadet, se ne bo mogel pohvalno izraziti o delu s tako malo smisla za zgodovinsko točnost in upoštevanje stvarnosti. Kljub obsežnosti dela ne pomeni tako pomembnega prispevka k poznavanju nemškega izročila na Koroškem, kot se zdi predstavniku založnika v predgovoru.

The Types of the Scandinavian Medieval Ballad. A descriptive catalogue. In collaboration with Mortan Nolsøe and W. Edson Richmond edited by Bengt R. Jonsson, Svale Solheim and Eva Danielson. Svensk visarkiv, Stockholm. Universitetsforlaget Oslo-Bergen-Tromsø, 1978. 329 S.

Doslej objavljenim baladnim indeksom (češkemu, slovenskemu in romunskemu) se je zdaj pridružil še skandinavski, v celoti pisan angleško. Skandinavci se pač dobro zavedajo, da komaj kdo razume skandinavske jezike zunaj njihovih dežel in da potrebujejo posrednika, če naj svet spozna njihovo pesemsko izročilo.

B. R. Jonsson v predgovoru piše, da se mu je misel o taki obliki indeksa porodila že l. 1960, ko mu je bilo naročeno, naj pripravi izdajo švedskih srednjeveških balad in je zanjo napisal v angleščini povzetke besedil. Dve leti pozneje je pridobil za načrt S. Solheima iz Osla in kasneje še kolege drugih skandinavskih dežel, zaradi angleščine pa skandinavista W. E. Richmonda iz ZDA.

Zasnova dela je razložena v uvodu. Posluževali naj bi se ga kot nekakšnega vodiča po izdajah skandinavskih balad, bodisi že objavljenih bodisi tistih, ki so trenutno še v pripravi. Sestavljalci izrecno poudarjajo, da katalog ni indeks motivov, marveč obsega vsebinske povzetke 838 baladnih tipov iz petih skandinavskih dežel: Danske, Norveške, Švedske, Islandije in Ferojskih otokov. Finska ni zajeta, ker jezikovno ne sodi zraven. Pojasnjeno je tudi, da skandinavska srednjeveška balada ni povsem isto, kar je balada v drugih evropskih deželah. Resda so jo prenašali s petjem kot drugod, toda značilne zanjo so oblika (včasih dvovrstične kitice z enim ali dvema refrenom, včasih štirivrstične brez refrena), pripovedna vsebina in objektivni stil izražanja. Vzdevek "srednjeveška" je treba razumeti tipološko, kajti ohranjena besedila niso vsa iz srednjega veka, pač pa opevajo dogodke in razmere tega razdobja, ki se v Skandinaviji konča z l. 1520, tj. z nastopom reformacije. Zato niso upoštevali balad, ki pripovedujejo o kasnejših dogodkih, in tudi ne takih pripovednih pesmi, ki se po obliki skladajo z lirskimi pesmimi, oz. lirskih, zloženih v baladnih kiticah.

Pri razvrstitvi gradiva so se držali klasifikacije S. Grundtviga v nedavno končani popolni izdaji danskih ljudskih pesmi. Katalog obsega tako 6 skupin: A. pravljilčne, B. legendarne, C. zgodovinske, D. viteške, E. junaške in F. šaljive. Številčno najmočnejši skupini sta D in E, medtem ko je najmanj tipov v skupini B, torej nasprotno kot pri nas, kjer so najmočnejša skupina prav legendarne.

Povzétki so sestavljeni tako, da podajajo vsebino tipa in so posameznosti v raznih zapisih omenjene le izjemoma. Poleg naslova v izvorniku je naslov v angleščini, ki pa ni prevod prejšnjega, marveč označitev vsebine. Sproti so navedeni viri, kjer se tip nahaja.

Na koncu je abecedni seznam naslovov v izvornem jeziku, pregled števil v katalogu z ustrežno oznako v objavljenih zbirkah ter seznam literature in virov s kratkami. Škoda, da ni bil izdelan še seznam tem in pripovednih enot (narrative units), ali značilnejših motivov, ki bi uporabniku kataloga zelo olajšal delo, kadar bi ugotavljal morebitne skladnosti z izročilom drugih narodov. Tako pa se je treba pri vsakokratnem iskanju pregristi skozi vse povzetke.

Kljub temu smo kataloga resnično veseli, saj odpira vpogled v bogato izročilo, ki bi bilo sicer prav zaradi jezikovnih ovir nedostopno. Kdor je kdaj sestavljal kaj podobnega, ve, koliko truda je treba, da iz množice zapisov izluščiš tisto, kar je vsem skupno in pomeni vsebinsko jedro, ogrodje, tip. Za raziskovalno delo, ki mora poseči na široko in ugotavljati, npr. kje vse se pojavlja nek motiv ali tematska značilnost, so taki katalogi skoraj pomembnejši od samih izdaj gradiva. Zato je prav zaželeno, naj bi se našli posnemovalci tega dela še drugod.